

ΤΟΥΡΚΙΑ: ΤΟ ΑΥΓΟ ΤΟΥ ΦΙΔΙΟΥ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Γράφει ο Αντγος ε.α. Θεόκλητος Ρουσάκης, Επίτιμος Διοικητής Β΄ Σ Σ

Λόγω της αυξημένης γεωπολιτικής και γεωστρατηγικής αστάθειας η περιοχή των Βαλκανίων εξακολουθεί ν' αποτελεί μια δύσκολη περιοχή για προσέγγιση και ανάλυση. Τα συμφέροντα των μεγάλων δυνάμεων για τον κατά το δυνατόν ευρύτερο έλεγχο της περιοχής μετά την πτώση του Συμφώνου της Βαρσοβίας, τα οικονομικά συμφέροντα των ισχυρών της ΕΕ, αλλά κυρίως η τουρκική διείδυση για τον έλεγχο των Βαλκανίων και την παλιγγενεσία της πάλαι ποτέ Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αποτελούν ίσως τους τρεις βασικότερους παράγοντες της πολυπλοκότητας και της αστάθειας.

Εξ' αυτών η διείδυση όλο και περισσότερο της Τουρκίας, κυρίως στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, άπτεται άμεσα της ασφαλείας της χώρας μας, γι' αυτό θεωρούμε ότι είναι ο κρισιμότερος παράγοντας. Τούτο διότι η Τουρκία κατορθώνει να αξιοποιεί στρατηγικά τις ιδιαίτερες σχέσεις της με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων χρησιμοποιώντας ως "Δούρειο Ίππο"

- τις δήθεν ιστορικές σχέσεις του οθωμανισμού με την περιοχή μετά την πτώση της βυζαντινής αυτοκρατορίας,
- το ομόθρησκο με ένα μέρος του πληθυσμού της περιοχής,
- τις τουρκογενείς μειονότητες,
- την οικονομική ισχνότητα των χωρών και την ανάγκη τους για ανάπτυξη, αλλά κυρίως
- την ανάγκη τους για την υποστήριξή τους στις εθνικιστικές συμπεριφορές και επιδιώξεις.

Η φιλοσοφία της πολιτικής της στα Βαλκάνια είναι για "μαλακή διείδυση" και όχι για σκληρή πολιτική και ρήξη. Επιθυμεί και υποστηρίζει την ένταξη των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων στην ΕΕ προκειμένου να διευκολυνθεί μέσω αυτών η είσοδος των προϊόντων της στην Ευρωπαϊκή αγορά και η απόκτηση όσο το δυνατό περισσότερων οικονομικών και διπλωματικών ερεισμάτων σε μια εποχή που οι φίλοι της στην ΕΕ έχουν ελαττωθεί αρκετά.

Επιπρόσθετα το ενδιαφέρον της Τουρκίας τα τελευταία χρόνια είναι να διαλύσει την ισχυρή επιρροή στις χώρες αυτές της οργάνωσης FETO του ιμάμη Φεντουλάχ Γκιουλέν και να εκδώσει τα μέλη του δικτύου του στην Τουρκία.

Τα βασικά "εργαλεία" της τουρκικής πολιτικής μέσω των οποίων συντονίζονται κρατικοί φορείς, Πανεπιστήμια, θρησκευτικοί οργανισμοί και ενώσεις, πάντα σε στενή συνεργασία με τις τουρκικές μυστικές υπηρεσίες (MIT) είναι:

- Η Τουρκική Υπηρεσία Συνεργασίας και Συντονισμού (TIKA). Αποτελεί το "μακρύ χέρι" της τουρκικής πολιτικής στα Δυτικά Βαλκάνια και τον σημαντικότερο ίσως οργανισμό προβολής της "ήπιας ισχύος" της. Δραστηριοποιείται με 150 παραρτήματα σε 60 χώρες. Κύριοι τομείς των δραστηριοτήτων της συνοψίζονται στην ίδρυση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, παροχή υποτροφιών για σπουδές στην Τουρκία, τη διάδοση της τουρκικής γλώσσας και πολιτισμού, την ανέγερση τζαμιών σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Θρησκευτικών Υποθέσεων (DIYANET) και την παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών ιστορικής και πολιτισμικής θεματολογίας προκειμένου να δημιουργούν φιλικές σχέσεις και επιρροές στο εξωτερικό για μελλοντική αξιοποίηση.

- **Η Προεδρία για Τούρκους του εξωτερικού και συναφών κοινοτήτων (YTB)**, Είναι οργανισμός που ιδρύθηκε το 2010, υπάγεται απ' ευθείας στον Πρωθυπουργό και έχει σκοπό την ενίσχυση των οικονομικών, πολιτιστικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων των Τούρκων του εξωτερικού.

- **Η Προεδρία Θρησκευτικών Υποθέσεων (Diyanet)**. Παρέχει θρησκευτικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες και οι δραστηριότητες απευθύνονται στους Τούρκους που διαμένουν στο εξωτερικό διαθέτοντας τεράστια κονδύλια για το σκοπό αυτό

- **Το Ινστιτούτο Yunus Emre (YEE)**. Είναι δημόσιο ίδρυμα που έχει ως σκοπό την προώθηση της τουρκικής γλώσσας και του τουρκικού πολιτισμού στο εξωτερικό

Ο κ. Νταβούτογλου στο βιβλίο του, «Στρατηγικό Βάθος- Η Διεθνής θέση της Τουρκίας», αλλά και σε κάθε ευκαιρία, **προτείνει την αξιοποίηση της διπλωματικής και στρατιωτικής εμπειρίας των Σελτζούκων και Οθωμανών Τούρκων, αλλά με ειρηνικό τρόπο και προτείνει τη Διεθνή Οικονομία ως μέσο προβολής της τουρκικής ισχύος.** Όμως η ευρύτερη ανάλυση των απόψεών του δείχνει ότι πιστεύει ακράδαντα στον ρόλο των ισχυρών Ενόπλων Δυνάμεων και της Αμυντικής Βιομηχανίας. **Συγκεκριμένα:**

Όσον αφορά στην Αλβανία:

Τον Μάιο του 2015 ο κ. Ερντογάν θεμελιώνει στο κέντρο των Τιράνων ένα τζαμί το οποίο χρηματοδοτεί με 30 εκατομμύρια ευρώ και είναι το μεγαλύτερο στα Βαλκάνια!

Το Καλοκαίρι του 2017, λίγο πριν τις εκλογές στην Αλβανία, ο Ερντογάν προαναγγέλλει για **τουρκικές επενδύσεις στην Αλβανία ύψους τριών δισεκατομμυρίων δολαρίων.** Τονίζει όμως ότι **'' οι αλβανοτουρκικές σχέσεις δεν εξαντλούνται στην οικονομική τους διάσταση αλλά πάνω απ' όλα αφορούν ένα, 500 χρόνων, «όραμα πολιτισμού και ιστορίας» και «δεσμούς αίματος» όχι μόνο με τους Αλβανούς αλλά και με άλλους λαούς «παντού στη Βαλκανική»'' .**

Η κατασκευή νέου νοσοκομείου με χρηματοδότηση της Τουρκίας στην πόλη Φιέρι της Αλβανίας, αλλά και η οικοδομική ανασυγκρότηση των περιοχών που επλήγησαν από τους πρόσφατους σεισμούς εκ μέρους τουρκικών εταιρειών, καταδεικνύει την στρατηγική της, εκτός των άλλων, να δημιουργεί ερείσματα και συμπάθεια στην κοινωνία της Αλβανίας.

Οι Τουρκικές Ένοπλες Δυνάμεις έχουν ως πρώτο σκοπό την άμεση εμπλοκή και συμμετοχή τους στην διαμόρφωση της νεοοθωμανικής κουλτούρας και στρατιωτικής αγωγής στο στρατιωτικό προσωπικό του Αλβανικού Στρατού. Από το 1992 και μετά ένας αριθμός περίπου 100 Αλβανών Αξιωματικών ετησίως εκπαιδεύονται στην Τουρκία σε όλες τις παραγωγικές ανωτέρας και ανωτάτης στρατιωτικής εκπαίδευσης. **Διαμορφώνεται έτσι ανάλογη παιδεία, αγωγή, αντίληψη και άποψη υπέρ των συμφερόντων και των στόχων της Τουρκίας στην περιοχή.** Από αυτούς αναδεικνύεται λίγο αργότερα και η Στρατιωτική Ηγεσία της χώρας τους και όπως είναι φυσικό είναι τουρκόφιλη.

Ένα μεγάλο πρόγραμμα δωρεάν παροχών υπηρεσιών υγείας υψηλού επιπέδου στο Στρατιωτικό Προσωπικό της Αλβανίας ανανεώνεται ετησίως και έχει εκτιμηθεί σε μεγάλο βαθμό από τους Αλβανούς στρατιωτικούς, αν ληφθεί υπ' όψη το ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο παροχών υγείας που υπάρχει στην Αλβανία.

Οι εθνικιστικές και πλήρως ανιστόρητες εκδηλώσεις των Τσάμηδων στην Αλβανία προβάλλονται εκτενώς από τον Τουρκικό τύπο με τίτλους όπως «ελληνική γενοκτονία» και φράσεις όπως «οι Έλληνες όπου βρέθηκαν κακοποίησαν τους μουσουλμάνους». Κατά τον κ. Ερντογάν **«... η Αλβανία αναγνωρίζοντας τις μειονότητες, σύμφωνα με την αρχή της**

αμοιβαιότητας θα πρέπει να αξιώσει «Καθεστώς Αλβανικής μειονότητας στην Ελλάδα», και τούτο πρέπει να πράξει με ιδιαίτερη επισήμανση και υπογραμμίζοντας το έντονα...».

Η αυτοκρατορική υποδοχή του πρωθυπουργού της Αλβανίας Έντι Ράμα στην Άγκυρα από τον κ. Ερντογάν στις αρχές του χρόνου, καταδεικνύει τις σχέσεις των δύο χωρών και το μήνυμα που επιθυμούν και οι δύο ηγέτες να εκπέμπουν στο διεθνές περιβάλλον. Το ανησυχητικό βέβαια για την συγκεκριμένη επίσκεψη είναι ότι ουδέν διέρρευσε στη δημοσιότητα από τις συμφωνίες ή τα θέματα που πραγματικά συζητήθηκαν ή υπεγράφησαν.

Πρέπει βέβαια να σημειώσουμε ότι σε ένα μέρος της πνευματικής ελίτ των Τυράνων, η διείσδυση της Τουρκίας στην πολιτική και κοινωνική ζωή της Αλβανίας δημιουργεί δυσφορία και ανησυχία. **Τούτο διότι η χώρα ποδηγετείται από την Τουρκία ωσάν να είναι μια τουρκική επαρχία εκτός του Τουρκικού κράτους.**

Τέλος θεωρούμε ότι αποτελεί και παράδοξο και αντιφατικό φαινόμενο για την αλβανική πολιτική και ιδιαίτερα για τον Αλβανό πρωθυπουργό Έντι Ράμα να εντάξει τη χώρα του στο νέο-οθωμανικό άρμα του Ταγίπ Ερντογάν, ενώ η Αλβανία μετά την πτώση του κομμουνισμού υποτίθεται ότι είχε σταθερό ευρωπαϊκό προσανατολισμό, ως μια σύγχρονη δυτική δημοκρατία

Όσον αφορά στο Κόσσοβο

Η διείσδυση της Τουρκίας και εδώ είναι σε πολλούς τομείς, κυρίως όμως στους τομείς της υγείας, της οικονομίας και της θρησκείας

- Ο κ. Νταβούτογλου σε ομιλία του, (18-20 Οκτωβρίου 2009) στο Σαράγεβο να λέει: «Επιθυμούμε μια νέα Βαλκανική, που θα θεμελιώνεται στις πολιτικές αξίες, την οικονομική αλληλεξάρτηση, τη συνεργασία και την πολιτική αρμονία. **Όλα αυτά εξασφαλιζόνταν στα Οθωμανικά Βαλκάνια** »,και συμπληρώνει: **«Εμείς θα αναβιώσουμε την εποχή αυτή, τα Βαλκάνια ήταν μια πετυχημένη ιστορία και τώρα πρέπει να αναγεννηθούν».**

- Τον Οκτώβριο του 2013 ο κ. Ερντογάν επισκέφθηκε επίσημα το Κόσσοβο και σε ομιλία στην πόλη Πρίζρεν (Αλβανικός Σύνδεσμος 1878) δήλωσε πως **"το Κόσσοβο είναι Τουρκία"** ενώ λίγο αργότερα στην Πρίστινα είπε: «Είμαστε όλοι μέρος κοινής ιστορίας και κοινού πολιτισμού. Μην ξεχνάτε, Κόσσοβο σημαίνει Τουρκία και Τουρκία Κόσσοβο».

- **Υπό τουρκικό έλεγχο βρίσκονται το Α/Δ και το ηλεκτρικό δίκτυο της χώρας, ενώ σε όλο το Κόσσοβο δραστηριοποιούνται πάνω από 500 τουρκικές εταιρείες.** Η τουρκική γλώσσα είναι μια από τις επίσημες και **συνταγματικά κατοχυρωμένες γλώσσες και η τουρκική μειονότητα ανέρχεται στις 20 000 άτομα** σε μια χώρα των 2 000 000 κατοίκων.

- **Οι τουρκικές μυστικές υπηρεσίες είναι " κράτος εν κράτει" στο Κόσσοβο** προς εξυπηρέτηση των ερντογανικών σχεδίων. Εντύπωση προξένησε διεθνώς το περιστατικό της σύλληψης από τη ΜΙΤ στο Κόσσοβο το 2018, των 6 Τούρκων αντικαθεστωτικών (Γκιουλενιστών) κατά τον Ερντογάν και μεταφορά τους κρυφά με ιδιωτικό αεροσκάφος στην Τουρκία, όπου παραμένουν ακόμη προφυλακισμένοι χωρίς να δικάσούν.

- Ο πρώην Πρόεδρος του Κοσσοβού Χασίμ Θάτσι, σε επίσκεψή του στην Τουρκία, είχε δηλώσει ότι **«το Κοσσυφοπέδιο θεωρεί την Τουρκία στρατηγικό εταίρο και χαιρετίζει τη συμβολή της στην ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας στα Βαλκάνια».**

Όσον αφορά στα Σκόπια:

- **Στις αρχές του έτους το Τούρκικό Ίδρυμα Νεολαίας (TUGVA) διοργάνωσε στο Τέτοβο 10ήμερο σεμινάριο για νέους σκοπιανούς διπλωμάτες με προφανή σκοπό να εμβαθύνει την επιρροή της στο πολιτικό σύστημα της χώρας.**
- **Μέσω της ΤΙΚΑ έχουν επενδυθεί από Τουρκία 100 000 000 ευρώ κυρίως στον αγροτικό, οικονομικό και εκπαιδευτικό τομέα**
- **Η διαχείριση των Α/Δ Σκοπίων και Οχρίδας έχει αναληφθεί από τουρκικές εταιρείες.**
- **Η Τουρκία ήταν η πρώτη χώρα που έστειλε πρέσβη στα Σκόπια και από τις πρώτες χώρες που αναγνώρισε το κρατίδιο αυτό το 1992 με το όνομα " Δημοκρατία της Μακεδονίας. Τα 80 000 άτομα της επίσημης τουρκικής μειονότητας της χώρας αυτής (4% του πληθυσμού), ενισχύονται οικονομικά μέσω της τουρκικής οργάνωσης ΤΙΚΑ για τη διατήρηση και εξάπλωση στη χώρα της τουρκικής παιδείας, γλώσσας, μουσουλμανικής θρησκείας, τη χορήγηση υποτροφιών για σπουδές στην Τουρκία και την αναστήλωση των υπαρχόντων τεμενών αλλά και την κατασκευή νέων.**
- **Τον Αυγουστο 2021 υπεγράφη μεταξύ Σκοπίων και Αγκύρας Συμφωνία Αμυντικής Συνεργασίας 5ετούς διάρκειας για ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας του Στρατού των Σκοπίων (παροχή στρατιωτικής εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα, εκσυγχρονισμός υλικού κλπ). Με την ευκαιρία αυτή η Υπουργός Άμυνας των Σκοπίων δήλωσε " Η Συμφωνία για την οικονομική- στρατιωτική συνεργασία είναι μια ακόμη επιβεβαίωση της φιλίας και της συνεργασίας που ενισχύθηκε με το ΝΑΤΟ και θα βοηθήσει πολύ στην προώθηση των προτύπων και της ετοιμότητας του Στρατού της Δημοκρατίας της Βόρ. Μακεδονίας". Κατά τα άλλα οι υπέρμαχοι της Συμφωνίας των Πρεσπών μεταξύ των άλλων ακόμη προσπαθούν να μας πείσουν για τον μύθο των πλεονεκτημάτων της επαίσχυντης Συμφωνίας των Πρεσπών που θα ακύρωνε τις σχέσεις Αγκύρας -Σκοπίων. Ένα αφήγημα που είναι μόνο για εσωτερική κατανάλωση των " λωτοφάγων " που ακόμα καλά κρατεί.**

Όσον αφορά στη Βοσνία

Η τουρκική παρουσία στη χώρα αυτή χρονολογείται από την έναρξη του εμφυλίου πολέμου στη Γιουγκοσλαβία και αξιοποιήθηκε πλήρως από την Τουρκία μετά τη σφαγή στη Στρεμπρένιτσα λόγω της συμμετοχής του τουρκικού παράγοντα στο δράμα των " αδελφών Βοσνίων." Έκτοτε η Τουρκία:

- Ίδρυσε δύο Πανεπιστήμια και επενδύει διαρκώς στη χώρα αυτή σημαντικά ποσά στον τομέα των υποδομών, της αγροτικής ανάπτυξης και της θρησκείας με την ανασύλωση παλαιών και κατασκευή νέων τζαμιών.
- Υποστηρίζει την ένταξη της χώρας στο ΝΑΤΟ και στηρίζει τον ηγέτη του μουσουλμανικού κόμματος Δημοκρατικής Δράσης Μπακίρ Ιζεμπέγκοβιτς

Μέσα λοιπόν από αυτές τις πολιτικές συμπεριφορές και σχέσεις διαπιστώνουμε ότι :

- 1. Οι θερμότερες διπλωματικές σχέσεις των χωρών των Δυτ. Βαλκανίων με την Άγκυρα αναβαθμίζονται διαρκώς χρόνο με το χρόνο.**
- 2. Αξιολογώντας τις διευκολύνσεις και την παρουσία που έχει από τώρα εξασφαλίσει η Τουρκία κυρίως στην Αλβανία αλλά και στο Σκόπια, θα φέρει σε εξαιρετικά δύσκολη κατάσταση τις Ένοπλες Δυνάμεις μας, σε περίοδο κρίσης ή θερμού επεισοδίου στα ανατολικά μας σύνορα. Η εν δυνάμει αυτή απειλή από βορά μπορεί να εκδηλωθεί, είτε ως μια συμβατική**

απειλή από άλλη κατεύθυνση, είτε όμως και ως ασύμμετρη απειλή που θα είναι και το χειρότερο σενάριο.

3. Η εργαλειοποίηση από την Τουρκία της εθνικιστικής υστερίας κυρίως του αλβανικού παράγοντα στα Τίρανα και Σκόπια, είναι αυτή που μεταξύ των άλλων συντηρεί και αναβαθμίζει το λεγόμενο " τσάμικο ζήτημα " διατηρώντας έτσι ενεργό τον ανθελληνισμό των πολιτικών ηγεσιών διαχρονικά αλλά και μεγάλης μερίδας της αλβανικής κοινωνίας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Κατόπιν αυτών και ενώ οι σχέσεις μας με τον Αλβανικό παράγοντα των Βαλκανίων είναι στην κυριολεξία τελματωμένες, μου έρχεται στο νου ο Ν. Μακιαβέλι, που είπε περίπου ότι " για να προοδεύσει μια χώρα θα πρέπει να έχει και ισχυρούς συμμάχους και ισχυρές Ένοπλες Δυνάμεις. Κανένας από τους δύο παράγοντες μόνος του δεν αρκεί". Για το λόγο αυτό η μόνη διέξοδος από την ομιχλώδη αυτή κατάσταση, που μόνο την Τουρκία ευνοεί για την ανάπτυξη των αναθεωρητικών της σχεδίων, είναι η ανάληψη στα πλαίσια μιας Εθνικής Στρατηγικής, μια μεγάλη και οργανωμένη προσπάθεια για την ανασυγκρότηση του ζωτικού χώρου των Δυτικών Βαλκανίων που ιστορικά κινείτο το έθνος μας.

Σκοπός είναι, να δημιουργηθεί κατ' αρχήν μια βάση διαβαλκανικής συνεννόησης με προοπτική τη δημιουργία μιας Συμμαχίας στα πλαίσια της Ε.Ε, όπου:

- Μέσα από την ισότιμη συνεργασία, την συναντίληψη περί των απειλών και του κοινού συμφέροντος, θα εξασφαλίσει την σταθερότητα στη περιοχή και την αντίρροπη δύναμη στο νεο – οθωμανισμό, που είναι το ζητούμενο για την Ελλάδα, τα Βαλκάνια αλλά και την Ευρώπη
- Θα εξασφαλίσει τις ικανές και αναγκαίες συνθήκες για οικονομική ανάπτυξη και ασφάλεια στη διακίνηση των ενεργειακών πόρων,
- Θα καταστήσει τη χώρα μας κομβικό παράγοντα ήπιας ισχύος αλλά και σημαντικό γεωστρατηγικό φορέα, που διαθέτει τις θαλάσσιες και οδικές υποδομές ως αναμφισβήτητο στοιχείο της υπεραξίας της στην πολιτική σκακιέρα της περιοχής.

Η ιστορική επιβεβαίωση για την αναγκαιότητα επ' αυτού είναι προφανής και παραπέμπει στην εξέλιξη του Α' Βαλκανικού Πολέμου, όταν οι Τούρκοι υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν το μεγαλύτερο μέρος των Βαλκανίων επειδή οι βαλκανικοί λαοί τους αντιμετώπισαν από κοινού.